

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

GAZETECİLİK

RADYO HABERCİLİĞİ

Ankara, 2013

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. RADYO HABERCİLİĞİNİN GELİŞİMİ VE ÖZELLİKLERİ	3
1.1. Radyo Haberciliğinin Gelişimi	3
1.2. Radyo Haberciliğinin Genel Özellikleri	4
1.3. Radyo Haberciliğinin Özellikleri	5
1.3.1. Radyo Haberciliğinin Diğer Haber Türlerinden Farklılıkları	5
1.3.2. Radyo Haber Türleri	5
1.4. Radyo Haberciliğinde Haber Kaynakları ve Haber Toplama Teknikleri	9
1.5. Radyo Haberciliği Yazım Teknikleri	10
1.5.1. Radyo Haberciliği ve Konuşma Dili Tekniği	10
1.5.2. Konuşma Dili Tekniğinin Yapısı	11
1.5.3. Konuşma Dilinde Haber Girişleri	11
1.5.4. Radyo Haberciliği Yazım Kuralları	12
1.6. Radyo Habercisinin 12 Kuralı	15
UYGULAMA FAALİYETİ	16
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	18
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	20
2. RADYO HABERİNİ SUNUMA HAZIRLAMA	20
2.1. Radyo Haberciliğinin Kurgulanması	20
2.1.1. Kurgu	20
2.1.2. Kurgu Türleri	21
2.2. Radyo Haber Merkezi	21
2.2.1. Sunucu	22
2.2.2. Yazı İşleri Sorumluları	22
2.2.3. Röportaj Muhabirleri	22
2.2.4. Muhabirler	23
2.2.5. Haber Müdürü (Yazı İşleri Sekreteri-Haber Dairesi Başkanı)	23
2.2.6. Asistan	24
2.3. Radyo Haberciliğinin Sunuluşu	24
UYGULAMA FAALİYETİ	25
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	27
MODÜL DEĞERLENDİRME	29
CEVAP ANAHTARLARI	31
KAYNAKÇA	33

AÇIKLAMALAR

ALAN	Gazetecilik
DAL / MESLEK	Yazılı Basın Muhabirliği
MODÜLÜN ADI	Radio Haberciliği
MODÜLÜN TANIMI	Radio haberciliği ve radio haberleriyle ilgili bilgi ve becerilerin kazandırıldığı bir öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
YETERLİK	Tekniğine uygun radio haberi yazmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Gerekli ortam sağlandığında, radio haberciliğinin farklılıklarını inceleyerek tekniğine uygun açık, sade ve anlaşılır radio haberi yazabileceksiniz. Amaçlar 1. Radio haberinin özelliklerini analiz edebileceksiniz. 2. Radio haberlerinin sunuma hazırlanma sürecini inceleyebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Bilgisayar laboratuvarı, stüdyo ortamı Donanım: Projektör, dergiler, gazeteler, televizyon, <i>İnternet</i> , ses mikseri, bilgisayar, radio
ÖLÇME VE DEĞERLERDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen, modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Radyo, 20. yüzyılın başından beri önemli bir kitle iletişim aracı olarak yaşamımızda yer almıştır. Radyo yayıncılığının başladığı ilk yıllardan beri, radyodan haber verilmesi radyonun önemini artıran en belirgin özelliğdir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı öncesi dönemde ve savaş yıllarında, radyo haberleri kitleler üzerinde çok etkili olmuştur. Bu yıllarda milyonlarca insan dünya üzerinde olup bitenleri, radyo haberleri sayesinde öğrenmiştir. Ancak savaş sonrası dönemde radyo önemli bir rakiple karşılaşmıştır: Televizyon. Ancak radyo sıcak kitle iletişim aracı olması sebebiyle önemini korumaya devam etmiştir. Radyonun hızlı bir araç olması ve kolay ulaşılır olması da konumunu korumasını sağlamıştır.

Televizyon yayınları ile rekabet eden radyo, habercilik konusunda önemli atılımlar yapmıştır. Günde 24 saat haber yayını yapan radyo istasyonları bütün dünyada yayın yapmaktadır. Günümüzde hâlâ birçok insan, farklı formatlardaki haber yayınlarını takip etmektedir. Bu sebeple radyo haberciliği başka bir deyişle radyo gazeteciliği, gazeteciliğin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Radyo haberciliğinde haber ve haber yazma kadar teknik özellikler de ön plana çıkmaktadır.

Bu modül, radyo haberciliği ile ilgili genel bilgi vermek amacıyla olup radyo haberciliğinin ve radyo haberlerinin temel özellikleri ve radyo haberlerinin sunumu ile ilgili temel bilgileri ve uygulamaları içermektedir.

ÖĞRENME FAALİYETİ -1

AMAÇ

Radyo haberinin özelliklerini analiz edebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Radyo haberciliğinin avantajlarını ve dezavantajlarını araştırarak sınıfta tartışınız.

1. RADYO HABERCİLİĞİNİN GELİŞİMİ VE ÖZELLİKLERİ

1.1. Radyo Haberciliğinin Gelişimi

Radyo yayınlarının başlangıcı 1920'li yıllarda olmuştur. ABD ve bazı Avrupa ülkelerinde aynı yıllarda radyo haber programlarının yayını da başlamıştır. Gelişmiş ülkeler dışında radyonun yayın hayatına başlaması ise 1930'lu yılların sonu ile 1940'lı yıllarda olmuştur. Radyo yayınları, 1929 ekonomik bunalımı ve II. Dünya Savaşı arasındaki sürede önemli bir gelişme kaydetmiştir. Bu yıllar radyonun olgunluk dönemi olarak bilinmektedir. Bu dönemde hem Avrupa'da hem de Amerika'da milyonlarca insan savaşla ilgili gelişmeleri radyodan takip etmiş ve radyo haberciliği bu dönemde altın çağını yaşamıştır. Aynı yıllarda radyo yayıncılığı Asya ve Afrika kıtasında da gelişmeye başlamıştır.

Fotoğraf 1.1: Radyo haberi sunumu

Savaş öncesi dönemde ve savaş yıllarında radyo, en etkili kitle iletişim aracı olduğu için aynı zamanda propaganda amaçlı olarak da kullanılmıştır. Hitler Almanya'sı Nazizm'in, SSCB ise Bolşevizm propagandasını radyo ile yürütmüştür. Kapitalist Batılı ülkeler, başta ABD ve İngiltere olmak üzere hem Nazizm karşıtı hem de Bolşevizm karşıtı propagandalarında en önemli araç olarak radyoyu ve radyo haberciliğini kullanmışlardır. Radyo ile büyük kitlelere hitap eden liderler, milyonlarca insanı peşinden sürüklemişlerdir. Bunlar arasında Alman lider Hitler, Rus lider Stalin ve ABD Başkanı Roosevelt ile İngiltere Başbakanı Winston Churchill, radyonun gücünü kullanarak geniş kitlelere ulaşmışlardır. Bu yıllarda radyo haberciliği içerik olarak geliştiği kadar biçim olarak da gelişmiştir. Farklı formatlardaki radyo haberleri, bu yıllar içinde dinleyici ile buluşmuştur.

Radyo haberciliği savaş sonrası dönemde de önemini korumuştur. Ancak bu yıllarda insanlar, savaşın yarattığı gerilimden uzaklaşmak için eğlenceye özellikle de müziğe yönelmişlerdir. Bu sebeple müzik yayınları da haber yayınları kadar önem kazanmıştır.

Bu dönemde radyo haberciliğini etkileyen bir başka unsur ise televizyon yayıncılığının atağa geçmesidir. 1950'li yıllarda televizyon yayınları Batılı gelişmiş ülkelerde yaygınlaşmaya başlamıştır. Radyo yayınları televizyonun bu gelişimi karşısında farklı formatlara yönelmiştir. Bu dönemde 24 saat haber yayını yapan radyo istasyonları kurulmuştur. Radyo yayıncıları farklı formatlarda haber yayınları hazırlayarak radyo dinleyicisini televizyona kaptırmamaya çalışmışlardır.

Radyolar çeşitli özelliklerine göre sınıflandırılabilir.

- **Kapsama alanına göre radyolar**
 - Uluslararası radyo
 - Ulusal radyo
 - Bölgesel radyo
 - Yerel radyo
- **Sermayesine göre radyolar**
 - Kamu radyoları
 - Özel radyolar
 - Gönüllü kuruluşlara bağlı radyolar
- **Yayın türlerine göre radyolar**
 - Karma radyolar
 - Bir konuda yayın yapan radyolar (haber radyoları, müzik radyoları, belirli bir alanla ilgili yayın yapan radyolar)

1.2. Radyo Haberciliğinin Genel Özellikleri

Her zaman ve her yerde ulaşılabilir ve dinlenebilir bir iletişim aracı olmasından dolayı radyo “sıcak kitle iletişim aracı” olarak isimlendirilmektedir. Radyoya her yerde ulaşabiliriz. Günümüz teknolojisi mobil ve portatif bir araç olan radyoyu, aynı zamanda minyatür bir kitle iletişim aracına çevirmiştir. Artık mp3 çalarlardaki kulaklık teknolojisi sayesinde bile birçok radyo istasyonunun yayını, anlaşılır bir biçimde dinlenebilmektedir.

Kısaca teknolojinin günümüz insanına sunduğu kolaylıklar radyo için de geçerlidir diyebiliriz. Gelişen teknoloji hem radyonun yaygınlaşmasını sağlamıştır hem de radyonun biçim açısından da değişmesine neden olmuştur.

Biliyoruz ki radyo bütün dünyada en başta bir müzik yayın aracı olarak gelişmiş ve benimsenmiştir. Ama müzik yayıncılığı kadar olmasa da radyo haberciliği de gelişmiştir. Bunun temel nedeni radyonun çok hızlı bir kitle iletişim aracı olmasıdır. Radyo, yazılı basında ertesi gün öğrenilebilen haberleri birkaç saat hatta günümüzde birkaç dakika içerisinde dinleyicisine ulaştıran bir araçtır. Radyo bu açıdan televizyonla özellikle de *İnternet* haberciliği ile rekabet ediyorsa da onlara göre hâlâ birtakım avantajlara sahiptir. Görüntü yayımlama ve sayfa düzenleme zorunluluğu olmadığı için radyo haberciliği günümüzde hâlâ en hızlı olma özelliğini korumaktadır. Elbette ki bunun yanı sıra bazı dezavantajları da vardır.

1.3. Radyo Haberinin Özellikleri

1.3.1. Radyo Haberinin Diğer Haber Türlerinden Farklılıkları

Radyo haberlerinin diğer haberlerden en önemli farkı, konuşma tekniğine dayalı olmasıdır. Ayrıca radyodan haberler en hızlı biçimde verilebilmektedir. Radyo haberlerine günün her saatinde ve her yerden kolaylıkla ulaşılabilir. Radyo haberini dinleyebilmek için çok fazla harcama yapılmasına ya da emek harcanmasına gerek yoktur. Bir radyo alıcısına bir kere sahip olmanız radyo haberlerine kolayca ulaşabilmenizi sağlar. Radyo haberlerini dinleyebilmek için eğitilmiş olmaya da gerek yoktur. Her eğitim düzeyindeki dinleyici radyo haberlerini kolaylıkla algılayabilir.

Radyo haberleri uzun radyo haber programları dışında genellikle bülten şeklinde hazırlanır. Bültenler ya ana haber bültenleri ya da ara haber bültenleri biçiminde hazırlanmaktadır. Ana haberlerde haberler, detayları verilerek yer alırken ara haberlerde detaylara yer verilmez. Kimi radyo kanallarında ara haberler yerine, kısa haber bültenine de yer verilmektedir.

1.3.2. Radyo Haber Türleri

Radyo haberciliğinde haberler; kısa haberler, bülten haberleri, haber programları ve kuşakları olmak üzere üç bölümde değerlendirilmektedir. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

Şimdi bu üç haber programını kısaca açıklayalım:

➤ **Kısa haberler**

Hemen hepimiz radyolarımızda defalarca kısa haberleri dinlemişizdir. Arabayla ya da şehirler arası otobüsle yolculuk yaparken bir mağazadan ya da marketten alışveriş yaptığımız sırada veya bir kafede otururken mutlaka kısa haberlere kulak misafiri olmuşuzdur.

Kısa haberler adından da anlaşılacağı gibi çok kısa ve özet hâlde yazılmış haber metinlerini kapsar. Bu haberlerde içerik, bir ya da en çok üç cümlede özetlenir. Bu haberlere ara bültenlerde yer verilir. Kısa haberlere spot haber de denilmektedir.

Örnek

- 49. Uluslararası Antalya Altın Portakal Film Festivali etkinlikleri ikinci gününde de hız kesmedi. Kortej sırasında sokakları dolduran Antalyalılar Yeşilçam yıldızlarıyla buluştu.
- Sabiha Gökçen ihalesi bugün yapılıyor. Havalimanının 20 yıl süreyle işletme hakkını alacak firma, dış hatlar terminalinin uçuş kapasitesini 10 milyon yolcuya çıkaracak.
- Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu D-8 çalışma grubu, Malezya'nın başkenti Kuala Lumpur'da toplanacak. Ne zaman gerçekleştirileceği henüz belli olmayan toplantının ana konusu, "İslami Finans" üzerine olacak.
- Avustralya, hayvanlar ve bitkilerin küresel ısınmanın etkilerine maruz kalmaması için doğal yaşam koridoru oluşturacak. Ülkenin doğu sahillerini de kapsayacak koridorun uzunluğu 2 bin 800 kilometre olacak.
- Avrupa Parlamentosu, üniversitelerden yeni mezun olmuş başarılı gençler için Lüksemburg'daki parlamento genel sekreterliğinde tercümanlık stajı ve kurum içi eğitim fırsatı sunmaktadır. 3 ay sürecek staj kapsamında, stajyerlere aylık 1 213.55 euro verilecektir. Son başvuru tarihi: 15 Mayıs 2013
- Doğal afetlere karşı ürünlerini sigortalatan çiftçilerinin oranında düşüş olduğu ortaya çıktı. Türkiye'nin buğday ambarı olarak nitelendirilen Ankara'nın Polatlı ilçesinde 13 bin çiftçiden sadece 5 bin 355'inin tarım sigortası yaptırdığı öğrenildi.
- Yağışlar yurt genelinde etkili olmayı sürdürürken sıcaklık da mevsim normallerinin altında olacak. Meteoroloji Genel Müdürlüğüne son değerlendirmelere göre yurdun büyük bir bölümünde görülecek yağışların genellikle yağmur ve sağanak olacağı bildirildi.
- **Bülten haberleri**

Bülten haberleri de kendi içinde ikiye ayrılmaktadır

- Ana bülten haberleri
- Ara bülten haberleri

Ana haber bültenlerinin içeriği oldukça uzun ve kapsamı da geniştir. Bu haberlerde olaylarla ilgili ayrıntılara yer verildiği için haber oldukça uzun yazılmaktadır. Ara haber bültenlerinde ise ana haber bülteninde yer alan haberler kısaca özetlenmektedir. Bundan ötürü ara haber bültenlerine özet haberler de denilmektedir. Bu bültenlerde, ana haber bültenlerinde yer alan haberlerin en önemlileri seçilmekte, bütün haberlere yer verilmemektedir. Ana haber bülteni bir kez, ara haber bültenleri birkaç kez yayımlanmaktadır.

Şimdi aşağıda yer alan ana haber metinlerini inceleyelim ve yukarıda yer alan kısa haber metinleri ile karşılaştıralım.

Örnek 1:

Van'da Zehirlenme Şüphesi Çaldıran'ın Çubuklu Köyü'nde 1 çocuk öldü 45 çocuk hastaneye kaldırıldı.

Van'ın Çaldıran ilçesine bağlı Çubuklu köyünde, zehirlenme belirtileri görülen bir çocuk öldü, 45 çocuk zehirlenme şüphesiyle hastanelere kaldırıldı.

Çubuklu köyünde yaşayan 10 çocuk, pazar günü akşam saatlerinde mide bulantısı ve kusma şikâyetiyle Muradiye Devlet Hastanesine kaldırıldı. Çocuklardan 8 yaşındaki Heybetullah Koçeroğlu hastaneye kaldırıldığı sırada yaşamını yitirdi. Aynı şikâyetle 36 çocuk daha hastaneye getirildi. Buradaki ilk müdahalenin ardından 36 çocuk, Van'a sevk edildi.

Van Vali Yardımcısı Özdemir Çakacak, çocukların tedbir amaçlı olarak Van'a getirildiğini, yapılacak tetkiklerden sonra hastalığın nedeninin ortaya çıkacağını söyledi.

Örnek 2:

Türkiye'de karasal yayın, yerini antensiz sayısal karasal yayına bırakıyor.

Türkiye genelinde ücretsiz olarak izlenebilen karasal yayın, 300 milyon euroluk yatırımla yerini yüksek görüntü ve ses kalitesine sahip “sayısal karasal yayın”a bırakıyor.

Herhangi bir antene gerek duymadan izlenebilecek sayısal karasal yayın, televizyon modeline bağlı olarak USB bellek boyutlarındaki bir aparat sayesinde seyredilecek.

Türkiye'de “çubuk”, “kılıçık” veya “çatı anteni” olarak tabir edilen alıcılarla izlenebilen karasal yayın, yerini antensiz “sayısal karasal yayına” bırakıyor. Sayısal karasal yayımla birlikte 11'i yüksek çözünürlüklü (HD) olmak üzere toplamda 33 ulusal televizyon kanalı ücretsiz olarak izlenebilecek.

“In-door reception (kapalı alan erişim)” özelliği sayesinde evin dışında herhangi bir antene gerek duymadan sinyal alınmasına imkân tanıyan sayısal karasal yayın, USB bellek boyutlarındaki bir kutu sayesinde seyredilecek.

Örnek 3:

Polis Akademisi 200 Öğrenci Alacak Güvenlik Bilimleri Fakültesine 190 erkek, 10 kız öğrenci alınacak.

Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesine 200 öğrenci alınacak. Adayların, 23- 29 Temmuz tarihleri arasında şahsen başvurmaları gerekiyor.

2012 – 2013 eğitim öğretim yılında, Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Fakültesi lisans eğitimine sınavla 190 erkek, 10 kız öğrenci alınacak.

Adaylarda, devlet memurluğu için aranılan şartların yanı sıra, bekâr ve 1 Ekim tarihi itibarı ile 22 yaşından gün almamış olmak, ayrıca erkeklerde 1 metre 67 santimetre, kızlarda 1 metre 65 santimetreden kısa olmamak gibi şartlar aranacak.

Adaylar, başvurularını, istenilen belgelerle 6- 14 Ağustos 2012 tarihleri arasında, şahsen "Polis Akademisi Başkanlığı Gölbaşı Kampüsüne / ANKARA" adresine yapabilecekler.

Sınav sonuçları adayların sınava girdiği gün www.pa.edu.tr *İnternet* adresinden yayımlanacaktır.

➤ **Haber programları ve kuşakları**

Haber program ve kuşaklarında günün önemli olayları, genelde röportaj ve söyleşi yöntemleriyle ve yorum unsurları da katılarak verilmektedir. Bu programlarda haberler çok geniş boyutlarıyla ele alınıp incelenmektedir. Bu haberler dramatik bir biçimde kurgulanarak sunulmaktadır. Yerel, ulusal, evrensel ölçekteki haberler bu programlarda ayrıntılarıyla incelenmektedir.

Aşağıda yer alan sağlık konulu haber, haber kuşağında yer alabilecek biçimde; ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Haberi inceleyerek sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

Örnek:

Estetik Meraklıları Dikkat! "Bilinçsizce yapılan estetik operasyonları yüz ifadesini bozuyor."

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Cemil Dalay, bilinçsizce yapılan estetik operasyonların yüz ifadesini bozduğunu, aşırı kalkan kaşların "şeytani bakışlar" yarattığını bildirdi.

Dalay, AA muhabirine yaptığı açıklamada, Türkiye’de plastik cerrahinin, dünyadaki gelişimine paralel olarak hızla ilerlediğini, son derece başarılı operasyonlar yapıldığını ancak bazı hastaların "kendi takıntıları" olarak kabul edilebilecek tutumları yüzünden hem kendilerini hem de hekimi zor durumda bıraktıklarını belirtti.

Estetik operasyonla 50 yaşındaki bir kişinin 25 yaş görünümüne kavuşamayacağını, ancak 40 yaşında gibi görünmesinin mümkün olduğunu ifade eden Dalay, bu nedenle estetik operasyonlarda sınırları çok iyi belirlemek gerektiğini vurguladı.

Dalay, estetikte aşırıya kaçmanın ya da bilinçsizce yapılan operasyonların yüz ifadesini bozduğunu, donuk ve "şeytani bakışlar" yarattığını belirterek "Bu durumda, güzelleşmek yerine daha çok itici ve çirkin bir görüntü oluşabilir." dedi.

Kadınların estetik cerrahide en fazla kaş kaldırmayı istediklerini vurgulayan Dalay, "Kaşlar 3 milimetreden fazla kaldırılmamalı. Buna rağmen 5 milimetreye kadar kaldırmak isteyenler var. Bu durumda, herkesin bildiği bilim kurgu filmlerindeki Mr. Spak'tan farksız bir görüntü ortaya çıkıyor." diye konuştu.

Bilinçli yapılan estetik operasyonların fark bile edilemeyeceğini vurgulayan Dalay, bu yüzden aşırıya kaçılmaması için hastalarını yönlendirmeye çalıştıklarını ifade etti.

"Botoksu 30'undan Önce Önermiyoruz"

Prof. Dr. Dalay, bazı ailelerin estetik merakını çocuklarına da yansıttıklarını, çocuklarına botoksu mezuniyet hediyesi olarak yaptırmak isteyenler bile olduğunu ancak 30 yaşından önce önermediklerini ifade ederek şöyle devam etti:

"Yüzde botoks ihtiyacı duyuran çizgiler, ilerleyen yaşın yanı sıra mimik hareketlerinden kaynaklanıyor. Ne kadar fazla mimik olursa kırışma o kadar çabuk ve yoğun oluyor. Erken yaşlarda botoks yaptırmak isteyenlerin amacı yüz mimiklerini botoksle felç edip kırışıklığa neden olmasını önlemek. Ancak biz bunu kesinlikle önermiyoruz. Bazıları da yüz hatlarını çirkin bulduğu için erken yaşta da olsa botoks istiyor.

1.4. Radyo Haberciliğinde Haber Kaynakları ve Haber Toplama Teknikleri

Radyo muhabirinin haber kaynaklarını ve haber toplarken dikkat edeceği unsurları şöyle sıralayabiliriz:

- Muhabir öncelikle hangi kaynaklara ulaşması gerektiğini bilmelidir. Bir radyo muhabirinin haber alacağı kaynaklar şunlardır:
 - Basın ajansları
 - Açıklamalar ve bildirimler
 - Basın toplantıları
 - Diğer basın kuruluşları
 - Elektronik ağlar-*İnternet*
 - Muhabirler
 - Yazı işlerindeki diğer gazeteciler
 - Konuklar
- Radyo muhabiri bu saydığımız haber kaynakları ile iyi iletişim kurmalıdır. Radyosunu temsil ettiğini unutmamalı, konuşmasına, giyimine ve davranışlarına dikkat etmelidir.
- Radyo muhabiri haberi toplarken doğru ve güvenilir kaynaklara ulaşmalıdır. Her zaman haberle ilgili topladığı bilgileri kontrol etmelidir. Bilgilerin doğruluğunu araştırmadan haberi yazmamalıdır.

- Bazı kurum ve kişiler, kendileri hakkında olumlu haberler yayımlatmak isterler. Bunlar yönlendirilmiş haberlerdir. Muhabir bu durumlarda haberi toplarken haberin kamu yararı taşıyıp taşımadığına dikkat etmelidir. Kişi ve kurumların çıkarları doğrultusunda davranmamalıdır.
- Radyo haberi, televizyon ve gazete haberinden farklıdır. Radyoda temel unsur sestir. Haberde verilen bu seslere, dış ses ya da aktüel ses denir. Muhabir haberi toplarken haberle ilgili sesleri de toplamalıdır. Bu sesler hem yayın kalitesine uygun olmalıdır hem de dinleyiciye bilgi vermeli ve onların ilgisini çekmelidir. Muhabir sesleri kaydederken amacına uygun mikrofonlar kullanılmalıdır (Mikrofonlarla ilgili ayrıntılı bilgi edinmek için ‘‘TV Haberi Sunmak’’ modülüne bakınız.).
- Radyoculukta zaman çok değerlidir. Radyo haberi hem kısa ve öz olmalı hem de dinleyiciye çok çabuk ulaşmalıdır. Bu sebeple radyo muhabiri, haberi toplarken hızlı davranmalıdır.

1.5. Radyo Haberi Yazım Teknikleri

Ses unsuru dikkate alınarak hazırlanan radyo haberleri, bültenler şeklinde hazırlanır. Haber girişi genellikle konuşma tekniğine uygun yazılır. Radyo haberi, dinleyicisini çok kısa bir sürede yakalamak zorunda olduğundan haber girişi genellikle flaş giriş tekniğine uygundur. Ayrıca renkli giriş yani hikâye girişi de radyo dinleyicisinin ilgisini çekmektedir (tabii ki kısa olmak şartı ile). Haberin gövdesi ise çoğu zaman ters piramit tekniği ile yazılır. Zaman zaman da eldeki bilgiler eşit değerde ise dörtgen tekniği uygulanır.

Aşağıda yer alan haber metnini, bu bilgiler doğrultusunda inceleyiniz. Sizler de örnek haber metni yazarak sınıfta okuyunuz.

Anıtkabir’e Ziyaretçi Akını

23 Nisan nedeniyle 92 bin 500 kişi Anıtkabir’e koştı.

Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı coşkusu, Anıtkabir’de de ziyaretçi akınına yol açtı.

Gün içinde yaklaşık 92 bini aşkın kişinin ziyaret ettiği Anıtkabir’i, sadece nisan ayı içinde ziyaret edenlerin sayısı da bir milyona yaklaştı.

Genelkurmay Başkanlığının Anıtkabir ziyaretçilerinin sayısına ilişkin verilerine göre Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla gün içinde, 92 bin 489 kişi Atatürk’ün manevi huzuruna çıktı.

Nisan ayında, Anıtkabir’i ziyaret edenlerin sayısı da 903 bin 229’a ulaştı.

Anıtkabir’i bu yıl ziyaret edenlerin sayısı ise 2 milyon 475 bin 847 oldu. Geçen yıl nisan ayında 718 bin 800, 2005 yılında ise 328 bin 343 ziyaretçi gelmişti.

1.5.1. Radyo Haberciliği ve Konuşma Dili Tekniği

Radyo haberciliği, konuşma dili tekniğine dayalıdır. İnsanların birbirleriyle anlaşmak için sesli olarak konuştukları dile ‘‘konuşma dili’’ denir. Hepimiz günlük yaşamımızın her alanında konuşma dilini kullanırız. Bu dil, hem özel yaşamımızda hem iş yaşamımızda çevremizdeki insanlarla anlaşmamızı sağlar.

Konuşma dilini bir biçimde kaybeden insanlar, örneğin dilini bilmedikleri bir ülkeye giden insanlar büyük güçlük yaşar. Konuşma dili hayatın yalnız maddi boyutunu değil, duygusal boyutunu da kapsar ve etkiler. Konuşma dili bütün dil teknikleri içinde, insanoğlunun en kolay anladığı, en yaygın olarak kullandığı ve en zengin dil tekniğidir.

Haberlerin sesli olarak birine anlatılıyormuşçasına sunulduğu radyo ve televizyon haberlerinde kullanılan konuşma dili tekniği, karşıdaki insanlarla konuşuyormuş gibi haberi yazma temeline dayanır. Çünkü yazılan bu haber, bir spiker tarafından sanki konuşuyormuşçasına okunarak dinleyicilere ulaştırılacaktır. Bu nedenle radyo haberciliğinin ana ilkesi “Konuşuyormuş gibi yazın.”dır. Bu yazılan haber, yüksek sesle okunarak bu biçimde bir etki yaratıp yaratmadığı kontrol edilir. Radyo haberciliğinde spikerin dinleyicilere ne olduğunu anlatması esastır.

Konuşma diline dayalı olarak yazılan haber, basit ve kısa cümlelerden oluşur. Bunun yanı sıra edilgen cümle yapılarına da radyo haberciliğinde yer verilir. Haberin konusuna göre kimi zaman da bileşik cümlelere bağlaç ve ilgeçlere yer verilmektedir. Ancak haberlerin anlaşılır olması temel amaçtır. Bu sebeple anlatım dili seçilirken buna dikkat edilmelidir. Kelime zenginliği yerine, anlam zenginliği amaçlanır. Yani olabildiğince az kelime kullanarak ve kısa cümleler kurmak suretiyle haberin içeriği doğru biçimde verilmeye çalışılır. Dolayısıyla haberin konusu ile ilgili açıklamalara yer verilmeyebilir. Haberin geçmişi de haber metninde bazen yer almayabilir.

1.5.2. Konuşma Dili Tekniğinin Yapısı

Konuşma dili tekniğine sahip anlatımda, genellikle öyküleyici ya da açıklayıcı anlatım dili kullanılır. Haber metni; giriş, gelişme ve sonuç bölümünden oluşur. Haberi oluşturan bilgiler, haberin içeriğine göre hangi sorunun cevabı önemli ise ona göre verilir. Bu nedenle radyo haberciliğinde de 5N 1K kuralına göre haber giriş ve gövdesi yazılır.

1.5.3. Konuşma Dilinde Haber Girişleri

Konuşma dilinin kullanıldığı radyo haberciliğinde, giriş cümlesinin büyük önemi vardır. Dinleyicilerin dikkatlerinin haberde toplanması için giriş bölümü genellikle spiker tarafından bir metin okur gibi değil, daha çok anlatır gibi bir üslupla aktarılır.

Radyo haberleri ister kısa olsun ister uzun olsun isterse başka bir formatta olsun genellikle aşağıda sayılan giriş tipleri uygulanarak kaleme alınır.

- Kaynağı belirtilerek yazılan girişler
 - **Örnek 1:** Genelkurmay Başkanlığınca yapılan açıklamada...
 - **Örnek 2:** Reuters Haber Ajansının bildirdiğine göre...
- Yer belirtilerek yazılan girişler
 - **Örnek 1:** Antalya’ya Altın Portakal Film Festivali heyecanı sardı.

Fotoğraf 1.2: Ödül töreni

- **Örnek 2:** Bakanlar Kurulu Diyarbakır'da toplandı.
- Zaman belirtilerek yazılan girişler
 - **Örnek:** Bu gece saat 01.00'den sonra, yaz saati uygulamasına geçilecek.
- Zıtlık gösterilerek yazılan girişler
 - **Örnek 1:** Antalya'da turistler denize girerken Kayseri'de kar yağışı nedeniyle okullar kapandı.
 - **Örnek 2:** Papa Benedict ve İstanbul Müftüsü birlikte dua etti.
- Soru sorarak başlayan girişler
 - **Örnek 1:** Royal, seçimleri kazanıp dünyanın önemli kadın politikacıları arasına girebilecek mi?

Örnek 2: Oscar ödülleri kimlere gidecek?

- Nükte ile başlayan girişler
 - **Örnek 1:** Eskilerin deyimiyle dokuz ayın çarşambası, bir güne sığıdı.
 - **Örnek 2:** “Kedi yavrusuna annelik yapan köpek olur mu?” demeyin.

1.5.4. Radyo Haberi Yazım Kuralları

- Radyo haberleri göze değil, kulağa hitap etmektedir. Bu sebeple de radyo haberlerinin dinleyiciler tarafından algılanabilmesi için haber metinleri günlük dilde konuşur gibi yazılmalıdır.
- Radyoda okunan haberleri, dinleyicilerin tekrar dinleme olanağı çoğu kez yoktur. Bu sebeple radyo metinlerinde yer alan haberlerde, kısa ve anlaşılır cümle yapılarına yer verilmelidir.
- Radyo haberi, okunduğu zaman dinleyicinin dikkatini çekecek biçimde yazılmalıdır. Bu nedenle hem haber konularının hem de anlatım dilinin dikkat çekici olmasına özen gösterilmelidir.
- Haber metninde gereksiz ayrıntılara yer verilmemelidir.

- Haber metni yazılırken noktalama işaretleri doğru kullanılmalıdır.
- Radyo haberlerinde kullanılan anlatım dili, hikâye anlatım dili biçiminde olmalıdır.
- Dinleyicilerin haberi ilgiyle dinlemesi için haber, renkli haber biçiminde yazılmalıdır.
- Radyo haberlerinde samimi ama saygılı bir tarz kullanılarak dinleyici ile bir bağ oluşturulmalıdır.
- Haberin dili açık, anlaşılır ve sade olmalıdır. Haberi oluşturan kelimeler günlük dilden seçilmelidir. Terimlerden ve yabancı kökenli kelimelerden mümkün olduğunca uzak durulmalıdır.

Radyo haberini yazarken biçim olarak da dikkat edilmesi gereken özellikler vardır:

- Metnin yazıldığı kâğıt, fazla hışırtı çıkartmayan, ışıktan parlamayan (mat) olmalıdır.
- Göz, sayfanın sağ tarafını daha fazla gördüğü için sayfanın sol tarafında daha fazla boşluk bırakılmalıdır.
- Sayfada sinyal, efekt ya da geçiş müziği gibi diğer sesler belirtilmelidir.
- Satır sonunda hece, sayfa sonunda ise cümlelerin bölünmemesine dikkat edilmelidir.

Şimdi aşağıda yer alan haber örneklerini okuyarak nasıl yazıldıklarını inceleyelim.

Örnek 1:

İnsansız hava aracından sonra insansız tekne üretti

İnsansız hava aracı teknolojisini ABD ile birlikte başlatan İsrail bu kez de insansız tekne üretti.

İsrail firması tarafından üretilen ve 'Protector' (Koruyucu) adı verilen tekne karadaki bir kumanda odasından idare ediliyor.

Protector stabilizasyon sistemiyle donatıldığı için hedefe kilitlendikten sonra en büyük dalgada bile hedefini vurabilen silahlarla donatıldı. 9 metre boyunda ve 3,2 metre genişliğindeki insansız deniz aracı saatte 55 kilometre yapıyor ve 90 derecelik ani dönüşler yapabiliyor.

İsrail donanması tarafından sahil ve doğal gaz kuyularının koruma ve gözetilmesi için geliştirilen araç limana hiç dönmeden birkaç gün suda kalabiliyor. İsrail aracın ne kadar zaman suda kalabildiğini açıklamıyor.

Örnek 2:

İnsanın Yedek Parçasını Üretti

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr., üç boyutlu yazıcı teknolojisi üzerinde, kafatası dâhil vücudun tüm kemiklerinin protezini ürettiklerini söyledi.

Doç. Dr., "İnsanın yedek parçasını üretmek mümkün. Türk bilim adamlarına imkân verilirse ilklere her zaman imza atabilir." dedi., vücutta yer alan tüm kemiklerin protezini ürettiklerini, son olarak geliştirdikleri protez kafatası ile bu alandaki başarılarını kanıtladıklarını belirtti.

Dr., "Bu alanda tüm dünya ile yarışabilecek düzeydeyiz, kendimize güveniyoruz." dedi.

...., geleneksel yöntemle göre büyük zaman tasarrufu sağlayan bu teknolojinin, aynı zamanda hata payını hemen hemen sıfıra indirdiğini kaydetti.

Örnek 3:

Napoli'nin Messi Rüyası

Napolililer, yıldız oyuncuyu almak için para topluyor.

Futboluyla dünyaca ünlü eski futbolcu Maradona'ya benzetilen Messi için İtalya'nın Napoli Kulübü'nün, gerçekleşmesi çok zor bir atağa geçtiği belirtildi.

Kulüp tarihindeki en büyük başarıları Maradona'nın oynadığı dönemde yakalayan Napoli'nin, yeni Maradona olarak gösterilen 20 yaşındaki Messi'yi transfer etmek için para toplama kampanyası başlattığı duyuruldu.

Maradona ile yakaladıkları 2 lig şampiyonluğu, 1 UEFA Kupası, 1 İtalya Kupası ve 1 İtalya Süper Kupası başarılarını Messi'yi transfer ederek bir daha yaşamak isteyen Napoli Kulübü, "Messi Operasyonu"nda kulübün tişört ve şortundan oluşan bir paketi taraftarlara satmaya başladı.

Yaklaşık 3 milyon taraftarı olduğu belirtilen Napoli'nin 35 avroya sattığı paketi herkesin alması hâlinde 105 milyon avroya ulaşabileceği, Messi'nin transfer edilmesinin 150 milyon avroya mal olacağı savunularak "**Sonuçta her şey bir hayal.**" denildi.

İtalya'da şu anda 2. ligde mücadele eden ancak sezon sonunda 1. lige çıkma olasılığı çok yüksek olan Napoli, hiçbir zaman Maradona'yı unutmamış ve en zor anında bile Arjantinli futbolcuya destek vermişti.

Örnek 4:

Hızlı Tren Deneme Seferleri Başladı

Ankara-Eskişehir arasındaki 206 km 1 saat 15 dakikada alınabilecek.

Türkiye'nin ilk hızlı treni, Ankara-Eskişehir arasında deneme seferlerine başladı.

Hızlı tren deneme seferleri, 206 kilometre olan Ankara-Eskişehir hattında 250 kilometre hıza ulaşıncaya kadar sürecek. Böylece, Ankara-Eskişehir hattı 1 saat 15 dakikada alınabilecek.

Hızlı tren bu sabah Devlet Demir Yolları Behiç Bey tesislerinden Eskişehir'e hareket etti. Ankara-İstanbul Hızlı Tren Projesi'nin ilk etabını oluşturan Ankara-Eskişehir hattının deneme seferi, İtalya'dan kiralanan 3 vagon ve 2 makineden oluşan setle gerçekleştiriliyor.

Deneme seferleri başlangıçta düşük hızlarla yapılacak. Denemeler sonucu elde edilen ölçüm ve test sonuçlarına göre hız artırımına gidilecek.

Türkiye, seferlerin başlamasıyla hızlı tren kullanan dünyanın 8, Avrupa'nın 6 ülkesinden biri hâline gelecek.

1.6. Radyo Habercisinin 12 Kuralı

Bir radyo habercisinin mesleğini yaparken uyması gereken çok önemli ilke ve kurallar vardır. Şimdi bu kuralları okuyarak neler olduğunu anlamaya çalışalım:

- Bilgiyi temizlemek, halka duyurmadan önce denetlemek
- Bağlamına iyi oturmuş, olabildiğince eksiksiz, belgeli, inandırıcı bilgi iletmek
- Değişim ve gelişmeleri izlemek
- Sıralamak (Yani en yeni haber, her zaman ilk sırayı almalı.)
- Güncelliğin öğeleri ve dinleyiciler karşısında dürüst bir nesnellik sergilemek, yönlendirmekten kaçınmak, duygulara kapılmamak
- Kendi kendini değil, bilgiyi değerlendirmek ama bilginin ardına sığınmamak, sorumluluklarına sahip çıkmak
- Baskılar ve propagandalar karşısında doğrudan ayrılmamak
- Jargon kullanmamak, basit ve açık bir dil kullanmak
- Boş yorumlar yerine yararlı bilgileri vermek, olayın özünü yakalamak
- Konu ile ilgili önceden belge edinmek, neden söz ettiğini bilmek
- Anlatımda açık bir üsluba sahip olmak, ritme ve sese dikkat etmek
- Herkesin yaptığı işe değer vererek ekip hâlinde çalışmak

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarına göre radyo haberinin özelliklerini analiz ediniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Farklı radyo istasyonlarının haber programlarını takip ediniz.	➤ Seçeceğiniz radyo kuruluşlarının farklı olmasına dikkat ediniz (kamu radyosu, özel radyo gibi).
➤ Radyoların <i>İnternet</i> sitelerinden haber metinleri seçiniz.	➤ Haber metinlerini radyo kuruluşlarının kendisinden de alabilirsiniz.
➤ Seçtiği metinleri konusuna göre sınıflandırınız.	➤ Haberleri tek bir alanla ilgili seçmeyiniz. Siyaset, ekonomi, spor, aktüel, magazin haberlerinin hepsine ait örnekler bulunuz.
➤ Radyo haberlerinin genel özelliklerini sıralayınız.	➤ Gerekirse öğrenme faaliyetine geri dönerek tekrar ediniz.
➤ Radyo haberciliğinde haber toplarken dikkat edilecek unsurları sıralayınız.	➤ Bir radyo haberi metni ile bir gazete haberi metnini karşılaştırarak inceleyebilirsiniz.
➤ Haber konusuna karar veriniz.	➤ Haber konunuzun güncel ya da ilgi çekici olmasına dikkat ediniz.
➤ Haber ile ilgili bilgi toplayınız.	➤ Haber kaynaklarınızı doğru seçiniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Farklı radyo istasyonlarının haber programlarını takip ettiniz mi?		
2. Radyoların <i>İnternet</i> sitelerinden haber metinleri seçtiniz mi?		
3. Seçtiği metinleri konusuna göre sınıflandırdınız mı?		
4. Radyo haberlerinin genel özelliklerini sıraladınız mı?		
5. Radyo haberciliğinde haber toplarken dikkat edilecek unsurları sıraladınız mı?		
6. Haber konusuna karar verdiniz mi?		
7. Haber ile ilgili bilgi topladınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise “Ölçme Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi kapsama alanına göre radyolardan biri değildir?
A) Belediye
B) Uluslar arası
C) Ulusal
D) Yerel
2. Kısa haberlerde bir haber en fazla kaç cümleyle verilir?
A) 5
B) 7
C) 3
D) 9
3. Aşağıdakilerden hangisi radyo haber programlarından değildir?
A) Ana haberler
B) Kısa haberler
C) Haber şovları
D) Haber programları ve kuşaklar
4. Radyo yayınları ne zaman başlamıştır?
A) 1940'lı yıllar
B) 1930'lu yıllar
C) 1950'li yıllar
D) 1920'li yıllar
5. “Mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır deyişi artık tarihe karıştı. Küresel ısınma nedeniyle...” biçiminde başlayan bir giriş hangisine örnektir?
A) Karşılaştırmalı giriş
B) Nükteli giriş
C) Sorulu giriş
D) Yer belirten giriş

Aşağıdaki ifadelerde eksik bırakılan yerleri uygun ifadeler kullanarak tamamlayınız.

6. Radyo programında kullanılan anlatım dilinin.....olması gereklidir.
7. Radyo yayınları, 1929 ekonomik bunalımı ve II. Dünya Savaşı arasındaki sürede önemli bir gelişme kaydetmiştir. Bu yıllar radyonunolarak bilinmektedir.

8. elektromanyetik dalgalarla yayın yapan ve sese dayanan kitle iletişim aracıdır.
9. Haberlerin sesli olarak birine anlatılıyormuşçasına sunulduğu radyo ve televizyon haberlerinde kullanılantekniki, karşıdaki insanlarla konuşuyormuş gibi haberi yazma temeline dayanır.
10. Her zaman ve her yerde ulaşılabilir ve dinlenilebilir bir iletişim aracı olmasından dolayı radyoolarak isimlendirilmektedir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Radyo haberlerinin sunuma hazırlanma sürecini inceleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Farklı radyo istasyonlarında yayımlanan haber bültenlerini dinleyiniz.
Bir radyo istasyonunu ziyaret ederek haber programlarının nasıl hazırlandığını araştırınız.

2. RADYO HABERİNİ SUNUMA HAZIRLAMA

Radyo haber programlarının yapımında, seslendirilmesi yapılmış metnin, efekt, röportaj, sinyal, müzik gibi program malzemelerinin bir araya getirilerek tek bir banda ya da dijital ortama toplanması gerekmektedir. Montaj sırasında insan sesi, efekt, zaman zaman da müzik gibi malzemeler kullanılmalıdır.

2.1. Radyo Haberinin Kurgulanması

2.1.1. Kurgu

Kurguya montaj da denilmektedir. Kurgu işlemidir.

Radyo haber programlarının yapımında insan sesi, efekt zaman zaman da müzik gibi malzemeler kullanılmaktadır. Haberle ilgili olarak olay yerinden toplanan sesler ve röportajlar, haberin dinleyicinin zihninde canlanmasını, somutlaşmasını sağlar. Önceden yazılan haber metni kurgu aşamasına yön verir.

Kurguyu programın yapımcısı ya da teknik eleman gerçekleştirir. Kurgu yapan teknikerlere montajcı da denir. Ancak yapımcının ya da haber müdürü, asistan, sunucu gibi görevlilerin de kurgu aşamasında bulunup teknikere yön vermesi gereklidir. Çoğu zaman yapımcı kurgu aşaması ile ilgili olarak kurgudan sorumlu teknisyene bilgi verir. Neler yapılması gerektiğini anlatır. Bu iş zaman zaman da asistana düşer. Kurgu teknisyenliği zor bir iştir. Deneyim ve bilgi gerektirir.

Haber programlarında yer alan her bir haber, farklı bir bölüm sayılabilir. Bu bölümler arasında bütünlüğü bozmadan geçişler yapmak, seslendirmede ve röportajlarda istenilen kısaltmaları yapmak, metin seslendirmelerini eklemek, montajcının-kurgu teknisyeninin-işidir.

Özellikle röportaj bantlarında öksürük, hapşırma, ses boşluğu gibi istenmeyen sesler olabilir. Kurgu aşamasında bu sesler düzeltilir. Eldeki malzemeler belli bir sıra doğrultusunda ana banda kurgulanır.

Kısaca kurgu; tekrarları, sessizlikleri, istenmeyen sesleri program bandından çıkarmak, programa ayrılan zaman dilimine uymak için süreyi kısaltmak, yanlışlıkları çıkarmak, farklı ortamlarda kaydedilmiş sesleri birleştirmek, haberi ilginç hâle getirmek ve farklı haberler arasına geçişler koymak amacıyla yapılır.

2.1.2. Kurgu Türleri

Kurgu-montaj teknikleri, günümüzde çok ilerlemiştir. Radyoculuğun ilk yıllarında elle yapılan kurgu, günümüzde farklı tekniklerle yapılmaktadır.

Radyoculukta, iki temel teknikle kurgu yapılmaktadır. Bunlar; analog kurgu ve dijital kurgudur.

Analog kurguda kullanılan yöntemler; yazımlama ve kesme yöntemleridir. Yazımlama yönteminde daha önce bantlara yazımlanmış sesler, kurgu ile ana yayın ya da program bandında toplanır. Burada, bandın atılması, kaybolması, eksilmesi gibi sorunlarla karşılaşmaz.

Kesme yönteminde ise doğrudan seslendirme yapılan bant üzerinde, istenmeyen yerler kesilerek çıkartılır.

Dijital kurguda ise tüm program malzemesi, bilgisayarlı kurgu odasına getirilir ve alınacak ses malzemeleri bilgisayara yüklenir. Kurgu, eldeki metne göre yapılır. Dijital kurguyu yapabilmek için iyi derecede bilgisayar bilmek gerekmektedir. Dijital kurgu günümüzde çok yaygın olarak kullanılmaktadır.

2.2. Radyo Haber Merkezi

Fotoğraf 2.1: Radyo Haber Merkezi

2.2.1. Sunucu

Radyo haberi sunucusunun görevi, istasyondaki haber programını zamana karşı yarışarak sunmaktır. Sunucu, bir ekip çalışması olan haberi en iyi biçimde aktarmalıdır. İdeal olan, sunucunun yayından önce bütün haber metinlerini okuması ve yayın bantlarını dinlemesidir. Sunucu dikkatini haber programı üzerinde yoğunlaştırmalıdır. Sunucu haberin içeriğine göre tonlama yapmalı, ritmi doğru vermelidir. Zamanlamayı saplantı hâline getirip haberin içeriğini bozmamalıdır. Haberi veren, açıklayan, konukla görüşen kişi sunucudur. Bu nedenle haberin inandırıcılığı, sunucunun inandırıcılığına bağlıdır. Sunucu biçime ve içeriğe önem vermelidir. Sesinin tınısı, konuşma biçimi, en az haber metni kadar önemlidir. Kusursuz hazırlanmış olsa bile, bir haber metni tutuk biçimde okunuyorsa değerini yitirir. Bu nedenle dinleyiciyi haber programına bağlayan sunucudur.

2.2.2. Yazı İşleri Sorumluları

Yazı işleri sorumluları da gazetecidir. Ancak radyo muhabirinin aksine haber toplamaya çıkmazlar. Bu sorumlular, ajans haberlerinden ve ulaşabildikleri her türlü bilgi kaynağından elde ettikleri belgelerden yola çıkarak çalışırlar. Haber programlarının akışında, yazı işleri sorumluları haber müdürü ile birlikte çalışır. Yazı işleri sorumluları genellikle bölümlerden sorumludur (spor haberi, hava durumu, politika gibi). Bu konulardaki dosyaları şekillendirmek bunların görevidir. Haber metnini, ses bantlarını kontrol etmek, haberin başlıklarını atmak gibi görevleri vardır. Bu sorumlulara gazete ve televizyonda editör denmektedir. Yazı işleri sorumluları haber programına çıkabilme yeteneğine sahip olmalıdır. Kendi hazırladıkları dosyanın içerdiği görüşme ve röportajları sunabilmelidir.

2.2.3. Röportaj Muhabirleri

Fotoğraf 2.2: Sanatçı röportajı

Bir radyonun haber müdürlüğü ya da haber yazı işlerinde, röportaj muhabirleri de yer almaktadır. Bunlar günün gelişen olaylarıyla ilgili olarak mülakat yapmak üzere görevlendirilir. Bazı muhabirler bazı alanlarda uzmanlaşmış olabilir (ekonomi, politika, sağlık gibi). Genellikle röportaj muhabirleri her konuda mülakat yani görüşme yapmaktadır. Bu görüşmeler ses bandı olarak kaydedilmekte ve haberi zenginleştirmek amacıyla haber programında kullanılmaktadır. Ayrıca tanıklık, görüş, düşünce ve tepki bildirme amacıyla da bu muhabirler tarafından görüşme sesleri toplanmaktadır.

2.2.4. Muhabirler

Muhabirler radyo haberinin içeriğini araştıran ve toplayan kişilerdir. Muhabirler de röportaj muhabiri gibi haber programının ve magazin haberinin içeriğini zenginleştiren kişilerdir.

Çok sayıda muhabir türü vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

- Kadrolu muhabir
- Kontratla çalışan muhabir
- Yazdığı habere göre para alan muhabir

Muhabirler ya belirli bölgelerden ya da belirli alanlardan sorumludur (Ankara, İstanbul, Ege gibi bölgelerden ya da politika, spor, ekonomi gibi alanlardan). Sorumlu olduğu alanla ilgili her türlü haber kaynağını kullanır. Muhabirin kendisi haber önerisinde bulunacağı gibi hangi konuda haber yapacağını yazı işleri de söyleyebilir. Özel haber muhabiri ise muhabirden farklıdır. Özel muhabir güncel olaylara göre belli bir yere gönderilir. Örneğin genel seçimler için uzak bir şehre gidebilir. Ya da muhabir eksikliğini kapatmak için çalıştırılır. Bazen de muhabirin yaptığı işi tamamlamak için görevlendirilebilir.

2.2.5. Haber Müdürü (Yazı İşleri Sekreteri-Haber Dairesi Başkanı)

Haber müdürüne yazı işleri sekreteri veya haber daire başkanı da denilmektedir. Haber müdürü mutlaka bir gazeteci olmalıdır. Bu kişinin görevi bir trenin zamanında kalkmasını ve doğru yola gitmesini sağlayan demir yolu makasçısına benzetilebilir.

Haber müdürü kendisine gelen haber bantlarını değerlendirir. Bunların şekillenmesini sağlar ve günün önemli olaylarını, haber programının yayın sırasına göre düzenler.

Haber müdürü yazı işleri toplantısında alınan kararlar doğrultusunda, haber programının hazırlanmasını sağlar. Muhabirlerin getirdiği bilgileri, ses bantlarını ve yazdıkları haberleri kontrol eder. Bir haber müdürünün görevleri ayrıca şunlar olarak sayılabilir:

- Yazı işleri toplantısına başkanlık etmek
- Muhabirleri görevlendirmek, haberlerin takibini sağlamak
- Yayın çizgisinin korunmasını sağlamak
- Haber bant stoklarını toplamak, arşiv oluşturmak
- Haber programında yer alan haberlerin akış sırasını belirlemek
- Haber merkezinde çalışanları denetlemek

2.2.6. Asistan

Asistan, haber müdürünün yardımcısıdır. Yazı işleri müdürünün kendisine verdiği yetkiyle yazı işleri ekibinin ve teknik ekibin işlerini düzenler ve denetler. Yayın sırasında programın düzgün akışını sağlar. Asistan teknik konularda da çok bilgili olmalıdır. Bu nedenle asistan, gazeteci olabilir. Teknik ekipten biri de asistanlık yapabilir. Haber müdürü ve yazı işleri sorumluları haberin içeriğiyle ilgilidir. Oysa asistan haberin somut yönünden yani teknik sunumundan sorumludur (rneğin yayın sırasında telefon görüşmelerinin yapılması gibi).

2.3. Radyo Haberinin Sunuluşu

Radyo haberlerinin sunuluşu da en az hazırlanması süreci kadar hatta daha da önemlidir. Dinleyiciler takip ettikleri radyo programlarının sunucularını yapımcılarından daha çok merak etmektedir. Radyo haberlerini sunan spikerlerle radyo dinleyicileri arasında da bir bağ oluşmaktadır. Ancak radyo haber sunucusu, televizyon haber sunucusu kadar popüler ve merak edilen bir kişi değildir. Bu sebeple radyo dinleyicisi ile kurduğu bağ da bir televizyon haber spikerine göre daha zayıftır. Ayrıca radyoda kuşak programı sunan spikerler de radyo haber spikerlerinden daha çok tanınmakta ve merak edilmektedir. Bununla birlikte radyo dinleyicileri de radyo haberlerini her zaman alıştıkları spikerlerin sesinden dinlemeyi tercih etmektedir.

Radyo haber bülteni sunulurken şu noktalara dikkat edilmelidir:

- Radyo haber spikeri Türkçeyi anlaşılır ve doğru bir biçimde kullanılmalı ve vurgulara dikkat etmelidir. Haber yayını başlamadan önce haber metnini okumalı, takıldığı yerler varsa tekrar yapmalıdır. Yabancı kelimelerin okunuşlarını, gerekiyorsa kelimenin üzerine yazmalıdır.
- Radyo haber metnindeki kelimeler yazıldığı gibi değil söylendiği gibi okunmalıdır (diksiyon kurallarına uyarak). Bu nedenle haber metninde kelimelerin yanında nasıl okundukları da yazılmalıdır. Böylece haber sunucusunun yayın sırasında haber metnini hatalı bir biçimde okuması nlenmiş olur.
- Sunucu haber metnini okurken dostça bir tavır takınmaya ve bunu sesine yansıtmaya zen göstermelidir.
- Sunucu haber bülteninin yayını sırasında program yapımcılarından gelecek uyarıları dikkatle takip etmelidir.
- Sunucu haber bülteninin yayını sırasında meydana gelebilecek aksaklıklara hazırlıklı olmalı, ani ve aşırı tepkiler vermeden yayın akışını devam ettirmelidir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Okulunuzda ya da yakın çevrenizde gerçekleştirilen bir etkinlik veya olayla ilgili bilgi toplayınız. Haber bilgilerini, birinci el kaynaklardan yüz yüze görüşme yöntemiyle toplayınız. Elde ettiğiniz bilgilerle radyo haberi hazırlayarak sınıf ortamında arkadaşlarınıza sununuz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Radyo kuruluşlarının haber merkezleri ile diğer basın kuruluşlarının haber merkezini örgütlenme yapısı ve çalışan personel açısından karşılaştırınız.	➤ Bulduğunuz yerdeki bir radyo kuruluşunu ziyaret ediniz.
➤ Radyo haberi sunulurken dikkat edilecek noktaları sıralayınız.	➤ Değişik radyolardan haber sunumunu dinleyiniz.
➤ Radyo haberi yazarken dikkat edilecek hususları sıralayınız.	➤ Haberinizi haber yazma kurallarına göre yazınız.
➤ Uygun haber girişini kullanarak haber girişi yazınız.	➤ Haberinizin konusuna uygun haber girişi yazmaya dikkat ediniz.
➤ Haberi yazınız.	➤ Radyo haberi yazma kurallarına dikkat ediniz.
➤ Haberi sunuma hazır hâle getiriniz.	

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri **Evet**, kazanamadığınız becerileri **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Radyo kuruluşlarının haber merkezi ile diğer basın kuruluşlarının haber merkezini, örgütlenme yapısı ve çalışan personel açısından karşılaştırabildiniz mi?		
2. Radyo haber bülteni sunulurken dikkat edilmesi gereken noktaları sıralayabildiniz mi?		
3. Radyo haberi yazarken dikkat edilmesi gereken hususları sıralayabildiniz mi?		
4. Haberinize ilgili bilgi ve belgeleri eksiksiz toplayabildiniz mi?		
5. Uygun haber girişini kullanarak haberinizi yazabildiniz mi?		
6. Haber metninizi, sunuma hazır hâle getirebildiniz mi?		
7. Haberinizin sunumunu yapabildiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Bir haber merkezinde haberin başlıklarını atmak kimin görevidir?
A) Asistan
B) Yazı işleri sorumlusu
C) Röportaj muhabiri
D) Sunucu
2. Haberin somut yönünden yani teknik işlerinden kim sorumludur?
A) Muhabir
B) Yazı işleri sorumlusu
C) Sunucu
D) Asistan
3. Genel seçimleri hangi partinin kazanacağı ile ilgili bir haber hangi girişle başlayabilir?
A) Nükteli
B) Sorulu
C) Zıtlık
D) Zaman belirtilerek
4. Aşağıdaki programlardan hangisi, radyo kanalında en çok yayımlanır?
A) Kısa haberler
B) Sözleşmeli muhabir
C) Ana haberler
D) Yurt dışı temsilcisi
5. Aşağıdakilerden hangisi, sunucunun yapması gerekenlerden biri değildir?
A) Haberi doğru okumak
B) Haber bantlarını hazırlamak
C) Dostça bir iletişim kurmak
D) Gündemi takip etmek

Aşağıda verilen ifadelerin başındaki boşluğa Doğru ise (D) Yanlış ise (Y) koyunuz.

6. () Radyo haber metnindeki kelimeler, söylendiği gibi okunmalıdır.
7. () Sunucu bütün haberleri aynı tonlama ile okumalıdır.
8. () Radyocu jargon kullanmamalı, basit ve açık bir dil kullanmalıdır.
9. () Sunucu için en önemli nokta, zaman sınırını aşmamaktır.
10. () Asistan, sunucunun yardımcısıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu modül sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Bir haber merkezini kim yönetir?
A) Yazı işleri sekreteri
B) Yazı işleri sorumlusu
C) Röportaj muhabiri
D) Sunucu
2. Radyo dinleyicisi en çok kimi merak eder?
A) Muhabir
B) Yazı işleri sorumlusu
C) Sunucu
D) Haber müdürü
3. Yayın çizgisini biçim ve içerik açısından korumak kimlerin görevidir?
A) Haber müdürü-sunucu
B) Sunucu-asistan
C) Muhabir-röportaj muhabiri
D) Haber müdürü-asistan
4. Aşağıdaki muhabirlerden hangisi radyo elemanlarından değildir?
A) Kadrolu muhabir
B) Ücretli-anlaşmalı muhabir
C) Kontratlı-sözleşmeli muhabir
D) Savaş muhabiri
5. Aşağıdakilerden hangisi muhabirin görevi değildir?
A) Haberi doğru okumak
B) Haberi yazmak
C) Haber kaynağını araştırmak
D) Gündemi takip etmek

Aşağıdaki ifadeleri dikkatli bir şekilde okuyarak, eksik bırakılan yerleri uygun ifadeler kullanarak tamamlayınız.

6. Haber program ve kuşaklarında günün önemli olayları, genelde röportaj ve söyleşi yöntemleriyle ve..... katılarak verilmektedir.
7. Sermayesine göre radyolar, kamu radyoları, özel radyolar ve olarak üçe ayrılır.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

8. () Radyoda en yeni haber, her zaman ilk sırayı almalıdır.
9. () Radyo haberinin teknik açıdan kusursuz olması asistanın görevidir.
10. () Radyo haberi, konuşma dili tekniğine dayalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	A
2	C
3	C
4	D
5	B
6	Hikâye
7	Olgunluk Dönemi
8	Radyo
9	Konuşma
10	Sıcak KİA

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	B
2	D
3	B
4	A
5	B
6	Doğru
7	Yanlış
8	Doğru
9	Yanlış
10	Yanlış

MODÜL DEĞERLENDİRME'NİN CEVAP ANAHTARI

1	A
2	C
3	D
4	D
5	A
6	Yorum
7	Gönüllü Kuruluşa Bağlı - STK
8	Doğru
9	Doğru
10	Doğru

KAYNAKÇA

- ALANKUŞ Sevda, **Radyo ve Radyoculuk**, İletişim Vakfı Yayınları, İstanbul, 2005.
- ASLAN Kemal, **Haberim Var**, İstanbul, 2003.
- AZİZ Aysel, **Elektronik Yayıncılıkta Temel Bilgiler**, Ankara, 1996.
- **Basın Sözlüğü**, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, 1988.
- BÜLBÜL Rıdvan, **Genel Gazetecilik Bilgileri**, Ankara, 2000.
- BÜLBÜL Rıdvan, **Haberin Anatomisi ve Temel Yaklaşımlar**, Ankara, 2001.
- CANKURTARAN Dilek, **Radyo Televizyon Haberciliği**, Ankara, 2001.
- MUTLU Erol, **İletişim Sözlüğü**, Ankara, 1993.
- GİRĞİN Atilla, **Haber Yazma Teknikleri**, İstanbul, 1998.
- GİRĞİN Atilla, **Haber Yazmak**, İstanbul, 2002.
- GÖKÇE Orhan, **İletişim Bilimine Giriş**, Ankara, 1993.
- OSKAY Ünsal, **İletişimin ABC'si**, İstanbul, 1994.
- **Radyo Teknikleri**, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2003.
- TOKGÖZ Oya, **Temel Gazetecilik**, Ankara, 2003.
- TULGAR Ayçetin, **Haber Tekniği**, Ankara, 1970.
- UYGUÇ Ünal, Ali GENÇ, **Radyo Televizyon Haberciliği**, İstanbul, 1998.
- YÜKSEL Erkan, Halil İbrahim GÜRCAN, **Haber Toplama ve Yazma**, Tablet Yayınları, Konya, 2005.